

Înalta Curte de Casație și Justiție

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 2/2020 din 20 ianuarie 2020

Dosar nr. 2411/1/2019

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 177 din 04 martie 2020

Corina-Alina Corbu - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici - președintele Secției I civile
Marian Budă - președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru - președintele Secției penale
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca - judecător la Secția I civilă
Lavinia Dascălu - judecător la Secția I civilă
Mioara Iolanda Grecu - judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea - judecător la Secția I civilă
Valentin Mitea - judecător la Secția I civilă
Valentina Vrabie - judecător la Secția a II-a civilă
Maria Speranța Cornea - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole - judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Gheza Attila Farmathy - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Decebal Constantin Vlad - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Rodica Florica Voicu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Emilia Claudia Vișoiu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Maria Hrudei - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Daniel Gheorghe Severin - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Oana Burnel - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a fost legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 27² alin. (3) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința a fost prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Ministerul Public a fost reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef al Secției judiciare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată a participat doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov ce face obiectul Dosarului nr. 2.411/1/2019.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și punctul de vedere formulat de Ministerul Public.

Președintele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a constatat că nu există chestiuni prealabile și a acordat cuvântul asupra recursului în interesul legii.

Reprezentanta Ministerului Public a arătat că, în practica judiciară, s-au conturat două orientări jurisprudențiale cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii. Astfel, într-o opinie, s-a considerat că nu operează scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în cazul căii de atac ce vizează petitul referitor la cheltuielile de judecată, în timp ce, într-o altă opinie, s-a apreciat că și căile de atac sunt scutite de taxa judiciară de timbru, față de caracterul accesoriu al cererii referitoare la cheltuielile de judecată. Ministerul Public a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii cea de-a doua orientare jurisprudențială, arătând că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru a cererii accesorii de acordare a cheltuielilor de judecată operează și în căile de atac. Potrivit argumentelor prezentate prin punctul de vedere formulat în scris, a solicitat admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii de unificare a practicii judiciare.

Constatând că nu există întrebări din partea membrilor completului pentru reprezentanta Ministerului Public, președintele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a declarat dezbaterile închise, iar completul a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. Obiectul recursului în interesul legii

1. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov, prin Hotărârea nr. 81 din 11 septembrie 2019, cu recursul în interesul legii în materie civilă ce vizează problema de drept referitoare la "taxa judiciară de timbru în cazul căii de atac ce are drept obiect cheltuielile de judecată".

II. Prevederile legale incidente

2. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013):

" **Art. 1. - (1)** Acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru prevăzute în prezenta ordonanță de urgență.

(2) Taxele judiciare de timbru sunt datorate, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești, precum și de către Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt scutite de la plata taxelor judiciare de timbru."

" **Art. 9. -** Următoarele cereri formulate în cursul procesului sau în legătură cu un proces se taxează astfel:

a) cereri de recuzare în materie civilă - pentru fiecare participant la proces - pentru care se solicită recuzarea - 100 lei;

b) cereri de strămutare în materie civilă - 100 lei;

- c) cereri de repunere în termen - 20 lei;
- d) cereri de perimare - 20 lei;
- e) cereri de reexaminare împotriva încheierii prin care au fost stabilite amenzile judiciare și despăgubirile potrivit art. 190 din Codul de procedură civilă - 20 lei;
- f) cereri de reexaminare împotriva încheierii de anulare a cererii de chemare în judecată, formulate potrivit art. 200 alin. (4) din Codul de procedură civilă - 20 lei;
- g) cereri pentru repunerea pe rol, când suspendarea judecării se datorează părților - 50% din taxa judiciară de timbru pentru cererea sau acțiunea a cărei judecare a fost suspendată;
- h) cereri pentru refacerea înscrisurilor și a hotărârilor dispărute - 50 lei;
- i) cereri pentru eliberarea de copii simple de pe înscrisurile aflate la dosar, atunci când sunt efectuate de către instanță - 0,20 lei/pagină;
- j) cereri pentru legalizarea de copii de pe înscrisurile aflate la dosar, pentru fiecare exemplar de copie - 1 leu/pagină;
- k) cereri pentru eliberarea oricăror altor certificate prin care se atestă fapte sau situații rezultate din evidențele instanțelor de judecată ori cu privire la dosarele aflate în arhiva acestora - 1 leu/pagină;
- l) cereri pentru eliberarea de către instanțele judecătorești de copii de pe hotărârile judecătorești, cu mențiunea că sunt definitive, se taxează cu 5 lei pentru fiecare exemplar de copie."

" **Art. 28.** - Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru."

" **Art. 34.** - (...)

(3) Cererile reconvenționale, cererile de intervenție principală, precum și cererile de chemare în garanție se taxează după regulile aplicabile obiectului cererii, dacă aceasta ar fi fost exercitată pe cale principală."

" **Art. 35.** - (...)

(2) Dacă legea nu prevede altfel, cererile depuse în cursul judecării și care nu modifică valoarea taxabilă a cererii sau caracterul cererii inițiale nu se taxează."

III. Orientările jurisprudențiale divergente

3. Titularul sesizării, Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov, a arătat că examenul jurisprudențial actual evidențiază două orientări cu privire la problema de drept ce face obiectul recursului în interesul legii și, prin urmare, rezultă caracterul neunitar al practicii judiciare, astfel:

4. Într-o primă opinie s-a apreciat că, în absența unei norme exprese și obiective de scutire de la plata taxei judiciare de timbru a petiului având ca obiect cheltuieli de judecată, în condițiile art. 1 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, nici calea de atac având ca obiect acest petit nu poate fi scutită de la plata taxei judiciare de timbru, potrivit art. 28 din același act normativ.

5. Într-o a doua opinie s-a considerat că cererea accesorie (în accepțiunea art. 30 din Codul de procedură civilă) având ca obiect cheltuieli de judecată este scutită de taxa judiciară de timbru în raport cu scopul și finalitatea legii, precum și în raport cu regimul juridic aplicabil acestei cereri accesorii. Prin urmare, este scutită de taxa judiciară de timbru și calea de atac, în condițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

6. Ca urmare a analizării corespondenței primite de la celelalte curți de apel, Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov a constatat că la Curtea de Apel București și la Curtea de Apel Cluj practica judiciară este neunitară, în timp ce răspunsurile primite de la restul curților de apel au fost în sensul celei de-a doua opinii, respectiv scutirea de la plata taxei judiciare de timbru a căii de atac

ce are drept obiect cheltuielile de judecată.

7. S-a arătat că în același sens s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția I civilă, printr-o încheiere din 16 iunie 2017 pronunțată în soluționarea unei cereri de reexaminare a modului de stabilire a taxei judiciare de timbru.

8. Aceeași opinie a fost împărtășită și în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel de la Bacău din 23-24 iunie 2016, participanții agreând, în unanimitate, soluția propusă în punctul de vedere al Institutului Național al Magistraturii, după cum urmează: "Art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 enumeră în mod expres cererile formulate în cursul procesului sau în legătură cu un proces care sunt supuse taxării, de unde rezultă faptul că, în privința acestor cereri, regula în materie (timbrarea în privința acțiunilor, cu excepția cazurilor în care legea prevede scutirea) este inversată, și anume regula este netimbrarea, iar excepțiile în care cererea se timbrează sunt expres și limitativ prevăzute de acest articol.

Apreciem că cererile vizând acordarea cheltuielilor de judecată se încadrează în noțiunea de «cereri în legătură cu un proces» și, întrucât nu sunt enumerate printre cazurile de timbrare reglementate de art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, acestea nu sunt supuse timbrării.

Pe cale de consecință, nici căile de atac, în considerarea art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, în motivarea cărora se contestă modul de soluționare a cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, nu sunt supuse timbrării."

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

9. Există o bogată jurisprudență a Curții Constituționale prin care au fost supuse controlului de constituționalitate dispozițiile legale în materia taxelor judiciare de timbru, atât cele din reglementarea Legii nr. 146/1997*) privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 146/1997), cât și cele cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, și care a prilejuit statuări cu valoare de principiu ale instanței de contencios constituțional asupra dreptului statului de a impune și percepe taxe judiciare de timbru pentru serviciul public în justiție și asupra dreptului de acces liber la justiție al persoanei (spre exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 504 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 377 din 8 iunie 2010).

*) Legea nr. 146/1997 a fost abrogată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

10. Asupra problemei de drept sesizate nu s-a identificat jurisprudență relevantă.

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

11. Din analiza jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție în procedurile de unificare a practicii judiciare a rezultat existența mai multor decizii cu relevanță asupra problemei de drept aflate în divergență și supuse rezolvării prin prezenta sesizare cu recurs în interesul legii.

12. Dintre acestea, se impun a fi evocate:

- Decizia nr. 19 din 18 noiembrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 45 din 20 ianuarie 2014, prin care a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1, art. 2 alin. (1) și art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că cererile prin care se solicită, pe cale separată, acordarea cheltuielilor de judecată sunt cereri principale supuse taxei judiciare de timbru, care se calculează la valoarea pretențiilor deduse judecării, chiar dacă cererile care au format obiectul litigiului din care aceste cheltuieli provin au fost scutite de la plata taxelor judiciare de timbru;

- Decizia nr. 34 din 16 noiembrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 945 din 21 decembrie 2015, prin care, pe cale incidentală chestiunii de drept sesizate - referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 628 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în legătură cu actualizarea în procedura de executare silită a obligației de plată a cheltuielilor de judecată înscrise în titlul executoriu - instanța supremă a lămurit natura juridică de drept procesual a cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, în sensul stabilirii caracterului principal sau accesoriu al acesteia, precum și a naturii juridice a obligației pe care o conține.

În considerentele acestei decizii s-a reținut că:

" **30.** Cererea de acordare a cheltuielilor de judecată este o cerere accesorie din punct de vedere procesual, care, însă, atunci când hotărârea judecătorească este definitivă, va conține o obligație de plată, în sarcina celui care a pierdut procesul.

31. Așadar, trebuie efectuată distincția conceptuală dintre cererea accesorie și obligația accesorie, prima având o natură procesuală, iar cea de-a doua cuprinzând un aspect de drept material.

32. Natura juridică a cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, atunci când acestea sunt solicitate în cadrul procesului principal, nu este contestată nici în jurisprudență, nici în doctrină, aceasta având caracterul unei cereri accesorii.

33. Totuși, în situația în care cheltuielile de judecată sunt solicitate pe cale separată, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat, prin Decizia nr. 19/2013 pronunțată în recurs în interesul legii, că aceste cereri sunt principale și sunt supuse taxei judiciare de timbru. Cererea de acordare a cheltuielilor de judecată poate fi calificată drept principală, numai dacă este formulată pe cale separată și constituie singura obligație din cuprinsul titlului executoriu, nu și dacă se formulează în cadrul unui proces ce vizează tranșarea unui litigiu dintre părți."

13. De asemenea, pot prezenta relevanță pentru problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii Decizia nr. 55 din 3 iulie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 943 din 29 noiembrie 2017, și Decizia nr. 59 din 18 septembrie 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 871 din 6 noiembrie 2017.

VI. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel Brașov

14. Titularul sesizării a constatat că, în prezent, la nivelul Curții de Apel Brașov practica judiciară este unitară, în sensul celei de-a doua orientări jurisprudențiale.

15. Cum însă această problemă de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești din țară, a considerat că este necesar ca printr-o decizie obligatorie să se stabilească modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente.

VII. Opinia procurorului general

16. Prin punctul de vedere formulat de Ministerul Public s-a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii cea de a doua orientare jurisprudențială, în sensul că nu sunt supuse taxei judiciare de timbru căile de atac atunci când acestea vizează soluționarea cererilor privind plata cheltuielilor de judecată formulate pe cale accesorie în etapele procesuale anterioare.

17. S-a arătat că, potrivit dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, condiția sine qua non pentru ca scutirea de obligația de plată a taxei judiciare de timbru să opereze și în cadrul căilor de atac este ca legea să dispenseze partea de achitarea taxei judiciare de timbru cu privire la judecata cererii în primă instanță.

18. În aceste condiții, teoria care susține obligația de plată a taxei judiciare de timbru pentru calea de atac al cărei obiect privește cheltuielile de judecată ignoră tocmai această cerință prevăzută de lege.

19. Acest lucru nu poate avea altă semnificație decât aceea că se admite, implicit, că și cererea accesorie privind acordarea cheltuielilor de judecată formulată în cuprinsul cererii introductive la prima instanță este supusă timbrării, ceea ce contravine dispozițiilor legale și dezlegărilor cu caracter obligatoriu ale instanței supreme în această materie.

20. Astfel, prin Decizia nr. 19 din 18 noiembrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, dată în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1, art. 2 alin. (1) și art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că cererile prin care se solicită, pe cale separată, acordarea cheltuielilor de judecată sunt cereri principale supuse taxei judiciare de timbru, care se calculează la valoarea pretențiilor deduse judecării, chiar dacă cererile care au format obiectul litigiului din care aceste cheltuieli provin au fost scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.

21. Prin recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în acea problemă de drept au fost identificate și rațiunile pentru care opera scutirea de la plata taxei judiciare de timbru pentru cererea accesorie privind cheltuielile de judecată: pe de o parte, faptul că această cerere nu modifică valoarea obiectului cererii principale și, pe cale de consecință, nici valoarea supusă taxării; pe de altă parte, împrejurarea logică potrivit căreia partea nu este în măsură, la momentul investirii instanței, să determine quantumul cheltuielilor pe care le va efectua în proces, acest element depinzând de factori intervenienți pe parcursul desfășurării litigiului.

22. Caracterul accesoriu al cererii de acordare a cheltuielilor de judecată formulate într-un litigiu principal a fost clarificat și în Decizia nr. 34 din 16 noiembrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în considerentele de la paragrafele 23-33.

23. Inițierea unui nou proces având ca unic obiect acordarea cheltuielilor de judecată ocazionate de litigiul anterior, soluționat în mod definitiv, antrenează în mod inevitabil costuri suplimentare pentru punerea în mișcare a serviciului public al justiției, motiv pentru care plata taxei judiciare de timbru este pe deplin justificată, chiar și în acele situații în care pentru cererea din litigiul originar nu s-a perceput taxă de timbru.

24. Faptul că este singurul motiv de apel/recurs nu înseamnă că cererea accesorie privind cheltuielile de judecată a devenit o cerere principală, pentru care există obligația de achitare a taxei judiciare de timbru, cu atât mai mult cu cât dispozițiile art. 478 alin. (3), respectiv art. 494 din Codul de procedură civilă prevăd că în apel/recurs nu se poate schimba, printre altele, obiectul cererii de chemare în judecată, după cum, la fel de întemeiat, nu se poate susține că solicitarea de acordare a cheltuielilor de judecată a dobândit o finalitate diferită de cea inițială, pentru a fi aplicabile dispozițiile art. 34 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, conform căroră, "Când o acțiune are mai multe capete de cerere, cu finalitate diferită, taxa judiciară de timbru se datorează pentru fiecare capăt de cerere în parte, după natura lui, cu excepția cazurilor în care prin lege se prevede altfel".

25. Revenind la cele statuate prin Decizia nr. 19 din 18 noiembrie 2013, pronunțată de instanța supremă în recurs în interesul legii, se cuvine a se sublinia faptul că, chiar dacă au fost formulate pe tărâmul vechii legislații a taxelor judiciare de timbru, acestea își păstrează pe deplin valabilitatea și în noul context legislativ în domeniu reprezentat de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care a abrogat prevederile cuprinse în Legea nr. 146/1997.

26. Reglementarea promovată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu a abandonat principiile statuate în legislația anterioară, menținând o parte din aceste reguli, iar în concepția generală a acestei ordonanțe de urgență regula este cea a timbrării acțiunilor în justiție, excepțiile fiind posibile numai în măsura în care sunt stabilite de legiuitor.

27. Pe de altă parte, în art. 35 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se statuează că, "Dacă legea nu prevede altfel, cererile depuse în cursul judecării și care nu modifică

valoarea taxabilă a cererii sau caracterul cererii inițiale nu se taxează".

28. Prin urmare, în cazul cererilor prevăzute de art. 35 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 operează o inversare a regulii și excepției: regula este, de această dată, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, iar excepțiile, respectiv situațiile în care taxa judiciară de timbru este datorată, trebuie prevăzute expres de lege. Aceste excepții sunt enumerate expres și limitativ în art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 și ele vizează cererile formulate în cursul procesului sau în legătură cu procesul care sunt supuse taxării.

29. Cum cererile vizând acordarea cheltuielilor de judecată se încadrează în sfera cererilor în legătură cu procesul și întrucât nu sunt enumerate printre cazurile de timbrare reglementate de art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, acestea nu sunt supuse timbrării, în temeiul art. 35 alin. (2) din același act normativ.

30. La aceeași concluzie se ajunge și în urma interpretării sistematice a dispozițiilor art. 34 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, întrucât cererea pentru acordarea cheltuielilor de judecată, deși calificată ca cerere accesorie, nu se regăsește printre cele enumerate în alin. (3) al articolului menționat, în categoria cererilor care se timbrează.

31. Pe cale de consecință, în aplicarea dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, potrivit căroră "Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru", scutirea legală de la plata taxei judiciare de timbru a cererii pentru plata cheltuielilor de judecată formulată în chiar litigiul care a generat acele cheltuieli operează și în calea de atac, atunci când calea de atac vizează modalitatea de soluționare, în etapa procesuală precedentă, a cererii având ca obiect cheltuielile de judecată.

32. Soluția pe care prevederile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției nr. 760/C/1999, o consacrau în mod expres, în sensul că nu se timbrează cererile de îndreptare a erorilor materiale, tranzacțiile intervenite între părți în cursul procesului civil, "cererile accesorii privind cheltuielile de judecată, precum și cererile pentru exercitarea căilor de atac în astfel de situații", rezultă, în prezent, în urma unui demers de interpretare logico- sistematică și rațională a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013, de vreme ce nu s-a modificat optica față de prevederile legii anterioare asupra caracterului accesoriu al cererilor pentru acordarea cheltuielilor de judecată, depuse în cursul judecății, și a faptului că acestea nu modifică valoarea taxabilă sau caracterul cererii inițiale.

VIII. Raportul asupra recursului în interesul legii

33. Prin raportul întocmit în cauză, judecătorii-raportori au apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 28 raportat la art. 35 alin. (2), art. 9 și art. 34 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt supuse taxei judiciare de timbru căile de atac atunci când acestea vizează (exclusiv și nu numai) soluțiile pronunțate de instanțele anterioare asupra cererii accesorii formulate în proces de părți, de acordare a cheltuielilor de judecată.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

34. Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori, punctul de vedere al Ministerului Public, precum și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, constată următoarele:

IX.1. Admisibilitatea recursului în interesul legii

35. În raport cu conținutul dispozițiilor art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă se constată că Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, iar recursul în interesul legii este admisibil, fiind îndeplinite condițiile cumulative instituite prin texte de lege menționate, privitoare la titularul

sesizării și la existența unei jurisprudențe neunitare referitoare la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

36. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată în vederea soluționării prezentului recurs în interesul legii de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov, în baza Hotărârii nr. 81 din 11 septembrie 2019, rezultând din cuprinsul sesizării și al materialelor atașate acesteia că problema de drept vizând "taxa judiciară de timbru în cazul căii de atac ce are drept obiect cheltuielile de judecată" și-a găsit o dezlegare diferită în practica judiciară a instanțelor judecătorești din țară, soluțiile divergente fiind evidențiate prin hotărâri judecătorești definitive provenind de la instanțe ce aparțin mai multor curți de apel.

37. Deși la nivelul Curții de Apel Brașov - Secția de contencios administrativ și fiscal, instanță unde jurisprudența divergentă a fost una accentuată, ilustrată prin mai multe hotărâri judecătorești definitive, în prezent, problema de drept este tratată în mod unitar, ca urmare a ședințelor de secție, există multe alte instanțe și din raza altor curți de apel care au practică judiciară divergentă pe aceeași problemă de drept: Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj.

38. În plus, deși la nivelul unor curți de apel se arată că problema este tratată în mod unitar, în sensul celei de a doua opinii jurisprudențiale, care consideră nesupuse taxelor judiciare de timbru căile de atac ce vizează exclusiv soluțiile instanțelor de fond asupra cheltuielilor de judecată, se constată, din materialele înaintate, că și la nivelul acestora există instanțe care procedează diferit, considerând supuse regulilor timbrajului aceleași căi de atac promovate în circumstanțe identice (în această categorie regăsindu-se decizii pronunțate de Curtea de Apel Ploiești - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și Curtea de Apel Galați - Secția a II-a civilă).

39. În sfârșit, jurisprudența diferită la nivelul unora dintre instanțele naționale este evidențiată și de împrejurarea că, inițial, astfel de căi de atac au fost considerate supuse regulii timbrării, măsurile de impunere a taxelor judiciare de timbru fiind desființate ulterior ca urmare a admiterii (de către un alt complet din interiorul aceleiași instanțe) a cererilor de reexaminare formulate de părțile interesate (în această categorie putând fi menționate încheieri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția I civilă și Curții de Apel Alba Iulia - Secția a II-a civilă).

IX.2. Analiza problemei de drept ce face obiectul recursului în interesul legii

40. Prin actul de sesizare, Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov evidențiază două opinii reflectate în jurisprudența instanțelor judecătorești asupra problemei de drept sesizate, titularul sesizării precizând că o împărtășește pe cea din urmă.

41. Prima opinie este în sensul că, în absența unei norme exprese și obiective de scutire de la plata taxei judiciare de timbru a petitelui având ca obiect cheltuielile de judecată, în condițiile art. 1 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, nici calea de atac având ca obiect acest petit nu poate fi scutită de la plata taxei judiciare de timbru, potrivit art. 28 din același act normativ.

42. În cea de-a doua opinie, instanțele de judecată au considerat că cererea accesorie (în accepțiunea art. 30 din Codul de procedură civilă) având ca obiect cheltuieli de judecată este scutită de taxa judiciară de timbru în raport cu scopul și finalitatea legii, precum și în raport cu regimul juridic aplicabil acestei cereri accesorii. Pe cale de consecință, este scutită de taxa judiciară de timbru și calea de atac, în condițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

43. În același sens este și dezlegarea ce se va da prin prezenta decizie în interesul legii, avându-se în vedere următoarele împrejurări:

44. În esență, noua reglementare în domeniul taxelor judiciare de timbru, încorporată în conținutul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 - și a cărei adoptare a fost determinată de modificarea cadrului legal de desfășurare a procesului civil prin intrarea în vigoare a actualului Cod de procedură civilă, de nevoia racordării reglementării la noua orânduire din materie civilă (noul Cod civil), ca și de cea a reactualizării taxelor judiciare de timbru existente - a fost construită pe principiile statuate în legislația anterioară, reprezentată de Legea nr. 146/1997, ale cărei dispoziții

le-a abrogat, preluând însă multe din soluțiile sale legislative.

45. Jurisprudența divergentă a instanțelor judecătorești în privința taxelor judiciare de timbru în cazul căii de atac ce are ca obiect cheltuielile de judecată este una de dată recentă, ivită în aplicarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 și ca urmare a inexistenței la nivelul normelor pozitive ale acesteia, a unei prevederi exprese de scutire de la regula timbrării [instituită prin art. 1 alin. (1) din ordonanța de urgență] a petitului având ca obiect cheltuielile de judecată, similar modului în care aceste pretenții au fost tratate sub reglementarea Legii nr. 146/1997, respectiv prin art. 13 și 14 ale Normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției, nr. 760/C/1999.

46. Cu toate acestea, așa cum se va demonstra, soluția în ceea ce privește regimul netimbrabil al acestor pretenții, atunci când sunt solicitate pe cale accesorie în chiar procesul în care au fost generate - căci aceasta este ipoteza jurisprudenței divergente - nu poate fi decât aceeași, cu singura diferență față de reglementarea anterioară, că la concluzia în acest sens se ajunge pe calea unui demers de mai atentă observare și interpretare logico-juridică a normelor relevante cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

47. Argumentul fundamental însă are în vedere scopul și finalitatea reglementării în materia taxelor judiciare de timbru, ca și regimul juridic aplicabil în proces cererii privitoare la acordarea cheltuielilor de judecată generate de susținerea acestuia.

48. Sub aspectul scopului și finalității legii, trebuie amintit că, și sub reglementarea Legii nr. 146/1997, rațiunile pentru care opera scutirea de la plata taxelor judiciare de timbru în privința cererilor de acordare a cheltuielilor de judecată cerute în proces se regăseau, pe de o parte, în faptul că aceste cereri nu modificau valoarea obiectului cererii principale sau natura acesteia și, pe cale de consecință, nici valoarea supusă taxării, iar, pe de altă parte, în împrejurări de ordin practic decurgând din aceea că nicio parte nu poate determina anticipat și cu exactitate la momentul învestirii instanței costurile susținerii unui proces, care sunt influențate de o serie de factori externi și imprevizibili, cel puțin într-o anumită măsură.

49. Aceste rațiuni sunt deopotrivă actuale și în noul cadru de desfășurare a procesului civil la care s-a urmărit adaptarea reglementării date regimului taxelor judiciare de timbru prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

50. Din punctul de vedere al regimului juridic aplicabil în proces, prin Decizia nr. 34 din 16 noiembrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, s-a reținut, cu trimitere la norma art. 30 din Codul de procedură civilă, natura juridică de cerere accesorie din punct de vedere procesual a cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, precizându-se că

" **32.** Natura juridică a cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, atunci când acestea sunt solicitate în cadrul procesului principal, nu este contestată nici în jurisprudență, nici în doctrină, aceasta având caracterul unei cereri accesorii.

33. Totuși, în situația în care cheltuielile de judecată sunt solicitate pe cale separată, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat, prin Decizia nr. 19/2013 pronunțată în recurs în interesul legii, că aceste cereri sunt principale și sunt supuse taxei judiciare de timbru. Cererea de acordare a cheltuielilor de judecată poate fi calificată drept principală numai dacă este formulată pe cale separată și constituie singura obligație din cuprinsul titlului executoriu, nu și dacă se formulează în cadrul unui proces ce vizează tranșarea unui litigiu dintre părți".

51. Cât privește conținutul reglementării, se reține că, potrivit art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, "Acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru (...)", iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, doar în cazurile

anume prevăzute de lege acțiunile și cererile de acest fel sunt scutite de la plata taxelor judiciare de timbru, art. 29 din ordonanța de urgență fiind cel care consacră aceste cazuri de excepție pentru situații care, în esență, sunt aceleași cu cele regăsite în vechea reglementare.

52. Așadar, ca și în reglementarea dată de Legea nr. 146/1997, potrivit noii ordonanțe de urgență, regula o constituie timbrarea acțiunilor în justiție, excepțiile fiind posibile numai în cazurile menționate expres de legiuitor.

53. Totodată, conform art. 35 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, "Dacă legea nu prevede altfel, cererile depuse în cursul judecării și care nu modifică valoarea taxabilă a cererii sau caracterul cererii inițiale nu se taxează".

54. Această normă constituie o preluare ușor modificată (fără menționarea cazurilor exemplificate) a art. 13 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției nr. 760/C/1999, care oferea baza generală a consacrării exprese, prin art. 14 din același act normativ, ca un caz particular, a scutirii de la plata taxelor judiciare de timbru a cererilor accesorii privind cheltuielile de judecată, inclusiv în exercitarea căilor de atac în astfel de situații.

55. Așa cum s-a observat și prin considerentele Deciziei de recurs în interesul legii nr. 19 din 18 noiembrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, dispozițiile art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției nr. 760/C/1999, se coroborau cu cele ale art. 13 din același act normativ, care reglementau excepția de la plata taxei judiciare de timbru a cererilor care îndeplineau cumulativ două condiții, respectiv: erau depuse în cursul judecării și nu modificau valoarea taxabilă a cererii inițiale.

56. În corelație cu norma art. 35 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, trebuie avut în vedere art. 9 din același act normativ care menționează punctual tipurile de cereri care, fiind formulate în cursul procesului sau în legătură cu procesul, sunt supuse taxelor judiciare de timbru (cazurile enunțate la literele a)-l), între care nu se regăsesc și cererile pentru acordarea cheltuielilor de judecată.

57. Observarea prin comparație, pe de o parte, a reglementării de la art. 1 alin. (1) și (3) și art. 29 din cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013, iar, pe de altă parte, a celei din cuprinsul art. 35 alin. (2) și art. 9 din același act normativ, favorizează concluzia că, în cazul cererilor depuse în cursul procesului sau în legătură cu procesul și care nu modifică valoarea taxabilă sau caracterul cererii inițiale, regula și excepția sunt inversate față de cele instituite prin art. 1 alin. (1) și (3) din ordonanța de urgență pentru acțiunile și cererile în justiție. Anume, în cazul celor avute în vedere prin norma reprezentată de art. 35 alin. (2), regula este că acestea nu se taxează, în timp ce cazurile de excepție în care se datorează taxă judiciară de timbru nu pot fi decât cele anume prevăzute de legiuitor și care se regăsesc menționate limitativ în cuprinsul art. 9 din actul normativ analizat.

58. Așadar, se observă că noua reglementare în materia taxelor judiciare de timbru a preluat ca atare soluția legislativă care constituia fundamentul și sub reglementarea Legii nr. 146/1997 a scutirii de la plata taxelor judiciare de timbru a cererilor privind acordarea cheltuielilor de judecată efectuate în proces, consacrată în art. 14 din Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrul justiției nr. 760/C/1999, ca un caz particular de aplicare a regulii generale înscrise în art. 13 din același act normativ.

59. Cum cererile vizând acordarea cheltuielilor de judecată efectuate în proces se încadrează în sfera cererilor în legătură cu procesul și întrucât acestea nu sunt enumerate printre cazurile prevăzute de art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 (care, prin excepție de la regula aplicabilă acestei categorii de cereri, sunt supuse timbrării), se înțelege că acestea nu sunt supuse timbrării în temeiul art. 35 alin. (2) din același act normativ.

60. La aceeași concluzie se ajunge și prin observarea dispozițiilor art. 34 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, reținându-se că, deși cererea pentru acordarea cheltuielilor de judecată în proces constituie o cerere accesorie, aceasta nu se regăsește enumerată printre cele care sunt supuse aceluiași reguli de aplicare și determinare a taxelor judiciare de timbru ca și cererile principale, norma indicată făcând referire doar la cererea reconvențională, cererea de intervenție principală și cererea de chemare în garanție.

61. Devin astfel incidente prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, conform cărora "Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxă judiciară de timbru".

62. Prin urmare, se dovedește că au realizat o corectă interpretare și aplicare a dispozițiilor legale relevante din cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 acele instanțe care, fără a se opri la observația inexistenței unei norme pozitive care să scutească expres de la plata taxelor judiciare de timbru cererea de acordare a cheltuielilor de judecată efectuate în proces - în mod similar celei existente în reglementarea anterioară - au considerat ca fiind scutite de taxa judiciară de timbru astfel de cereri accesorii, în raport cu scopul și finalitatea legii și cu regimul juridic aplicabil acestora, potrivit noii reglementări a taxelor judiciare de timbru.

63. Această dezlegare este aplicabilă atât în situația în care calea de atac vizează exclusiv soluția referitoare la cererea accesorie privind cheltuielile de judecată, cât și în cazul în care calea de atac are ca obiect, pe lângă modul de soluționare a cererii accesorii privind cheltuielile de judecată, și alte aspecte soluționate prin aceeași hotărâre.

64. Astfel fiind, cu referire la problema de drept aflată în divergență, rezultă că, în interpretarea și aplicarea art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, raportat la art. 35 alin. (2), art. 9 și 34 alin. (3) din același act normativ, nu sunt supuse taxei judiciare de timbru căile de atac atunci când acestea vizează soluțiile pronunțate de instanțele anterioare asupra cererii accesorii formulate în proces de către părți privind acordarea cheltuielilor de judecată.

65. Pentru considerentele arătate, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 28 raportat la art. 35 alin. (2), art. 9 și art. 34 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt supuse taxei judiciare de timbru căile de atac atunci când acestea vizează soluțiile pronunțate de instanțele anterioare asupra cererii accesorii formulate în proces de părți, de acordare a cheltuielilor de judecată.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.